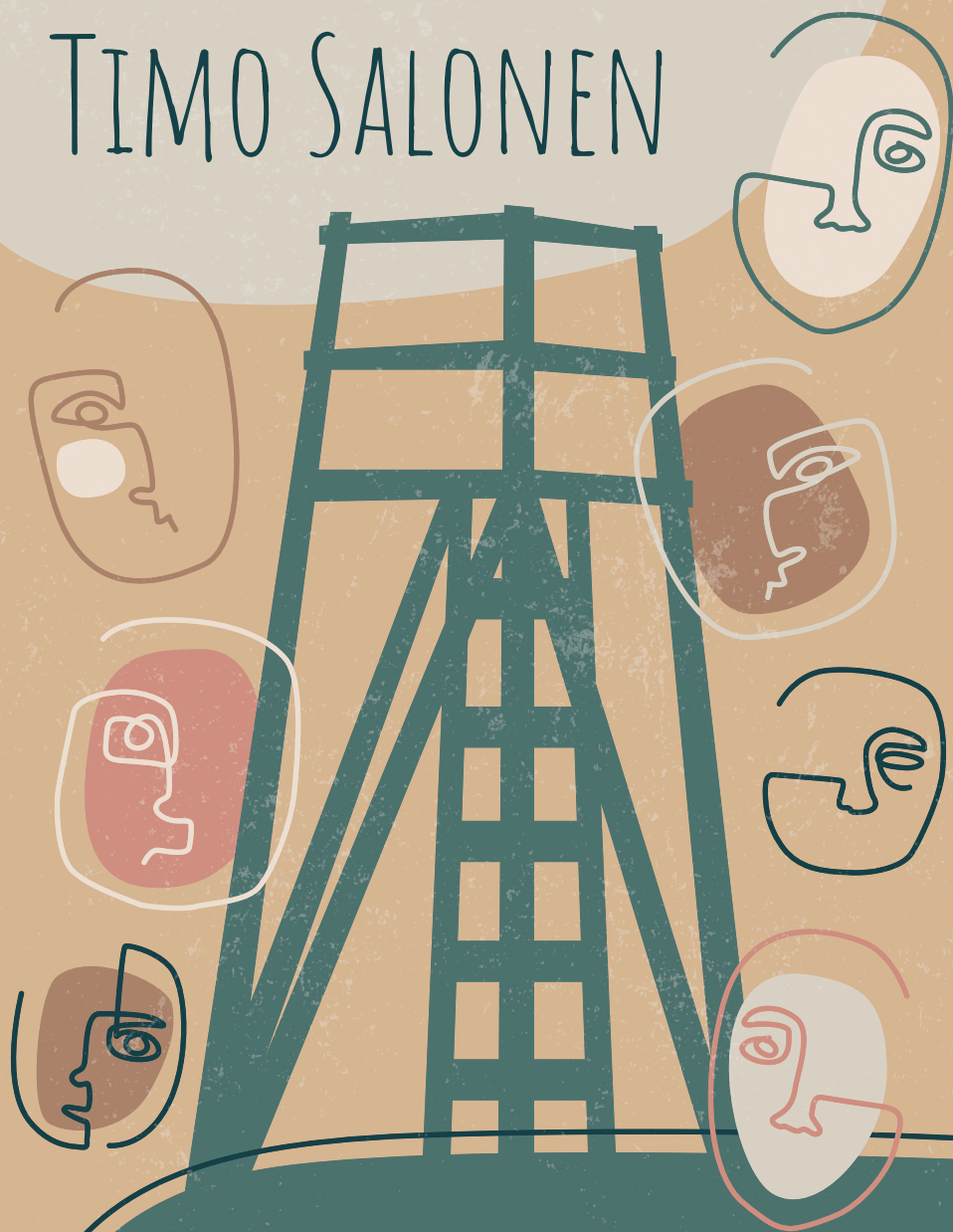

TIMO SALONEN

UDUSSA UNELMAT

UDUSSA UNELMAT

Timo Salonen

Udussa unelmat

© 2021 Timo Salonen

Kustantaja: BoD – Books on Demand,
Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand,
Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-4672-1

Mä täytin tänään kaheksan. Me syötiin äitin tekemää suklaakakkua. Isä ja äiti ja mä. Ja Pirre ja Late. Ne asuu melkein naapurissa. Isä ja niiden isä on työkavereita. Ja äidit on vaan muuten kavereita. Me käydään usein sunnuntaisin niillä iltapäiväkahvilla. Tai sit ne tulee meille.

Mä sain Pirreltä ja Latelta kiiltokuvia ja tyhjän vihkon, johon niitä voi liimata. Vihkon ekalla sivulla luki: Muista silloin minua, kun kirppu puree sinua. Se oli Pirren käsialaa.

Äiti ja isä anto tän päiväkirjan, johon mä nyt kirjotan. Isä nauro, että on tää vaan hienoa. Kevättä ilmassa ja meitin Eija on iso tyttö.

Pirrellä on ollu jo kauan päiväkirja. Se kirjottaa siihen joka päivä. Niin mäkin meinaan tehdä. Tai voin mä liimata tähän kiiltokuviakin, jos mä en keksi mitään kirjoitettavaa. Äiti oli jo liimannu ekalle sivulle kuvan. Siinä on tyttö, jolla on ihana mekko päällä. Tytön vieressä kasvaa pitkiä kukkia. Tukassa on rusetti. Sen ympärillä lentelee perhosia.

Äiti huutaa syömään. Ja lehtiä niputtamaan.

Pirre on mukava. Mun paras kaveri. Sillä on luomi otsassa.

Kirjoittanut Eija Ranta 8v.

Kynnen reunassa oli valkoinen viiru. Pieni sormi painoi tiukasti narujen solmukohtaa. Lehtinippu oli lattialla ja tyttö kontallaan sen vieressä. Hän katsahti oven suuhun. Siellä oli jo yhdeksän nippua valmiina. Solmu kiristyi ja nipisti sormenpäätä.

- Isä! Taas sattui!

- Ei kai se noin kipeetä tehny, Eero vilkaisi tytötä ja teki vielä yhden solmun. - Nostetaan tämä paketti muiden viereen, hän sanoi. – Siinä on taas kunnon satsi. Kyllä näillä jonkin sortin kuponki irttoa.

Eija hymyili vastaukseksi. Hän nousi. Polviin jäi kuvio räsymatosta.

Mummu ja vaari olivat tuoneet lehdet kotoaan. Heitä oli pyydetty säilyttämään ne Eijalle. Kerran viikossa Eija kiersi naapuritaloja. Niissä oli jo totuttu säästämään lehdet häntä varten. Vanhat lastenvaunut olivat avuksi. Hyvinä päivinä hän sai tehdä useamman lenkin ja joka kerta vaunut olivat kukkuroillaan. Kotona äiti ja isä auttoivat niputtamaan irtolehdet. Monissa taloissa odottivat onneksi valmiit niput.

Osuusliikkeet olivat alkaneet kerätä jätepapertia, koska tehtaat kärsivät edelleen sodan jälkeisestä raaka-ainepulasta. Viime syksynä Helena

oli vihjannut Eijalle, että tämä voisi saada ensimmäisen oman kellon vaikka syntymäpäiväksi, jos hän jaksaisi kerätä ahkerasti paperia. Eija oli innostunut. Usein Helenaa liikutti katsella tyttärtään, joka posket punaisina pipo silmillä työnsi lastenvaunuja lumisilla kaduilla.

Keräyspisteissä jätepaperi punnittiin ja siitä annettiin painon mukaan arvokupongeja. Eijalla oli niitä jo aikamoinen nippu. Kelloon ne eivät kuitenkaan riittäneet syntymäpäivän koittaessa. Eija oli pettynyt, mutta halusi jatkaa edelleen keräämistä.

- Äiti, laske paljonko puuttuu vielä.

Helena lopetteli tiskaamista. Hän sipaisi otsaa kutittavaa hiussuortuvaa. – Eilenhän vasta laskettiin. On jo reilusti yli puolet tarvittavasta määrästä. Ja tuo kasa vielä päälle. Kyllä sulla kesällä kello on.

Eija mutristi huuliaan. – Vasta silloin.

- Kesä tulee tuota pikaa, Eero lohdutti. – Sitten loppuu iso urakka.

- Saa loppuakin, Helena naurahti. – Täällä hai-see ihan kirjapainolta.

- Istutkos sä tukevasti tuolillas? Eero kysäisi sulkiessaan huoneen oven.

- Joko Eija nukahti? Helena kuiskasi.

- Ai joko? Luettiin taas Myyrä Matikaisen loistoautoa ja Niilo Nokkelaa. Eija ei niihin näköjään kyllästy. Meinasin itse nukahtaa ensin.

- Olisit jäänyt nukkumaan. Eikös sitä sanota, että se on niin kuin rahaa pistäisi säilöön, Helena naurahti. - Ai niin anteeksi. Mitä sulla oli? Helena laski lehden kädestään.

- Teho hakee maatalousosaston hoitajaa. Meinasin piruuttani hakea.

- Ihanko totta? Helena oli aidosti hämmästynyt.

- Kyllä kyllä. Jos vaikka sun säilöösi kilahtaisi muutama ropo lisää.

- Koska hakuaika päättyy? Missä se työpaikka on? Tuleeko sulle reissaamista?

Eero huomasi Helenan poskien punoittavan. Oliko se innostusta vai pelästymistä, hän mietti. – Odota nyt. Mihinkä mä vastaan ensimmäiseksi?

- No kerro lisää.

Eero kaivoi taskustaan Hyvinkään Sanomista leikkaamansa hakuilmoituksen. Hän oli lukenut sen ties kuinka monta kertaa. – Tässä. Mitäs sanot?

Helena silmäili lehden palaa. – Jännittävää!

- Työpaikka on Hyvinkäänkadun varrella, Renlundin vieressä. Se rapattu kermanvärinen talo. Hommaan on kylläkin varmaan paljon hakijoita. Mitä tykkäät, pitäisikö silti yrittää?

- Jos se sua kiinnostaa, niin hae. Ettei harmita jälkeen päin. Ja onhan sulla yllin kyllin alan kokemusta.

Eero tuijotti Helenaa. Tämä vaikutti olevan tosisiaan.

Helena napautti sormella ilmoitusta. - Ei kun laitat paperit vetämään. Kohta tarvitaan lisää tilaakin.

Yksi kätkö oli halkopinossa. Kaksi muuta piiloa olivat ladon heinäkasassa ja aitan kivijalassa. Oli harmillista, että talon ikkunoista näki koko piha-piirin. Sen jälkeen, kun Einolla oli ollut sydänkohtaus, Anna vahti hänen tekemisiään. Jos hän viipyi asioilla Annan mielestä liian kauan, tämä tuli etsimään häntä. Ja sitten paljastui itse teossa. Halkopino oli kätevä siksi, että puita piti hakea miltei joka päivä uunien lämmittämiseen. Ei tarvinnut selittää mitään. Otti vain halkokorin tuvasta lähtiessään ja palatessa oli klapikantamus mukana.

Eino vetäisi puupinosta tuohen käppyrän, jonka takana pullo oli näkymättömissä. Hän kurotti pullon käsiinsä ja kurkkasi varmuuden vuoksi talon suuntaan. Korkki nirskahti kutkuttavasti. Eino otti pitkän hörpyn. Hän muisti, miten lääkäri oli kovistellut häntä. Sydänkohtaus oli varoitus. Toista varoitusta ei välttämättä tule. Tulee viikatemies. Sen kuullessaan Eino oli säikähtänyt ja luvannut lopettaa juomisen. Tai ainakin vähen-

tää. Kun aikaa oli kulunut eikä oireita ilmennyt, Eino oli alkanut ryypätä entiseen malliin. Ja kirjasta piti juoman olla.

Viina poltti hetken kurkussa. Sitten tuntui lämpö. Eino istahti maahan. Hän sytytti Bostonin ja nojasi halkopinoon. Lämmin kevätpäivä oli kallistumassa iltaan. Oli mukava olo. Eino otti toisen kulauksen pullosta. Hän kiskoi saappaat jaloistaan. Päivän paras hetki. Takana hikinen työrupeama ja alkamassa ilta, joka jo nyt tuntui leppeältä ja ilma helpolta hengittää. Eino sulki silmänsä. Tähän voisi nukahtaa.

- Taasko se läträä viinan kanssa! Annan äänessä oli enemmän hätää kuin suuttumusta.

- Mistäs perkeleestä sinä siihen tupsahdit?

- Tuvan perkeleestä! Eikö sua ole tosta varotettu!

- Minä mitään ottannu. Tai nimeksi vain. Eino tunsu sydämen hakkaavan.

- Viina haisee tänne asti. Pullo! Komentoa ryyditti tiukka kädenojennus.

- Jos päivän päätteeksi vähän ottaa, niin onko se niin paha?

- Mutta kun joka päivä. Ekkö sinä usko, että ei siitä hyvä seuraa. Tämä pullo tyhjenee nyt.

Eino ei vastannut. Hän katseli, kun Anna kaatoi viinan maahan ja heitti tyhjän pullon nurmikolle.

- Eikös sun pitänyt perunoita vahtia? Eino kysyi lepyttelevällä äänellä.

- Kyllä ne kiehuu vahtimattakin, Anna tiuskaisi.

- Sinua tässä saa vahtia. Ala tulla sisälle. Ruoka on kohta valmista.

- Piti siirtää se laitumen aita. Pääsevät lehmät aikanaan tuoreen ruohon kimppuun.

- Mikset sitten siirtänyt! Anna veti henkeä. - Hoidat sen, kun on ensin syöty.

Eino huomasi, että Annan ääni oli jo lempeä. Hän läpsäytti vaimoaan takamuksille. – Olis kevätökin tulossa. Mitäs, jos...

- Sinäkin siinä, vanha mies! Antaas nyt olla.

PIKKUVELI TAI SAIS KYLLÄKIN OLLA SISKO

Saunassa äiti kertoi. Se otti mun käden käteensä ja pisti sen mahansa päälle. Miks, mä kysyin. Etkö tunne mitään, äiti sanoi, laitapa korva masuun kiinni. Äidin napa oli koholla. Se meni mun korvaan. Siellä kuuluu pikkuisen vauvan sydänäänet, äiti sanoi. Mä kuulin vaan pörinää. Ihan niinku kohta tulis pieru. Sinä saat pikkusiskon tai veikan, äiti sanoi. Äiti näytti onnelliselta. Se napautti sormellaan mun nenän päätä.

Mä haluun siskon. Pojat on tyhmiä, mä sanoin. Äiti hymyili. Voi kulta. Saat leikkikaverin. Äiti silitti mahaansa. Ihan niinku se silittää mua, kun on luettu iltasatu.

Koska se syntyy, mä kysyin. Elokuussa, isä vastasi. Se heitti löylyä ja iski mulle silmää. Sitten toinen voi pestä äidin ja toinen isän selän. Äiti nauroi. Kun sitä nauratti oikein kovasti, se alkoi kikattaa. Nyt just se kikatti. Niin onnellinen se tais olla. Ja sille tuli poskiin hymykuopat kans.

Pihaa rajasivat asuinrakennus, navetta, aitta, sauna ja lato. Näkymä oli tuttu monilta aiemmilta käynneiltä. Silti mies tuijotti sitä tarkasti. Silmät viiruina ja otsa rypyssä.

Vaikka oli vielä valoisa ilta, tuvassa paloi lamppu. Tien suuntaan avautuvan ikkunan täytti lämmin keltainen valo. Miehen mieleen palautui oma lapsuus. Lapsuudenkodin keltainen valo. Miltei saattoi aistia tuvan turvallisen lämmön, uunin lempeän hohkan, kun kulki sen sivuitse, isän ja äidin suorittamassa askareitaan. Pienen pojan mieltä eivät huolet painaneet. Kesät olivat lämpöisiä. Poutapäiviä täynnä. Ja joulut. Tuo ikkunasta säteilevä valo oli joulun valoa. Valoa ajalta, jolloin kaikki oli hyvin. Kuusen haku metsästä isän kanssa. Äidin leipomukset, laatikot, kinkku. Joulupukin tuomat villasukat ja puuauto.

Mies kyyristeli pihatien reunassa pensaikon suojaan. Vatsassa vihlaasi ilkeästi, kun mieleen palautui samanlainen jännittynyt odotus Hevos-

mäen harjalla vuosikymmeniä sitten. Ja pako sieltä. Metsä. Yksinäisyys. Nälkä. Pelko. Kaiken piti muuttua paremmaksi, mutta asiat menivätkin päin helvettiä. Nuoruuden into ja usko parempaan kuolivat vahvemman mielivaltaan. Ne ajat mies olisi halunnut unohtaa, mutta unet ja keho muistuttivat niistä tavan takaa.

Oli sentään ollut Lyyti. He olivat tavanneet Hyvinkäänkylän työväentalon tansseissa, rakastuneet ja avioituneet. Lapsia he eivät saaneet. Se oli ollut kova paikka varsinkin Lyytille. Elämä oli ollut vaatimatonta. Leivän syrjässä oli kuitenkin pysytty. Nyt oli Lyytikin poissa.

Pihalle astuessaan mies vielä kertasi, miten asiansa esittäisi.

Koputus pelästytty. Anna keskeytti neulomisen. Eino suoristautui. Ovi avautui ja tupaan astui pitkä, laiha mies, jonka päällä olevat haalarit olivat monissa töissä nuhjaantuneet. Miehen päässä oli lippalakki, jossa luki AROS.

- Iltaa taloon! Täällä sitä vaan kuherrellaan.

- Tämän kanssa kuherrellaan, Eino vastasi tuntiessaan tulijan. Hän oli taas kontillaan kyljellään olevan keinutuolin vieressä ja sitoi katkenneen jalan puolikkaita narulla kiinni toisiinsa.

- Kas, Liimatta, istumaan. Anna kurkkasi leivinuunin takaa ja työnsi peltejä kiinni. Äänensä oli harmistunut sävy.

Liimatta kumartui Einon viereen. - Liimalla kannattaisi kiinnittää.

- On kokeiltu. Ei kestä yksistään. Köytän tästä vähän vahviketta.

- Mitäs siitä syntyy? Liimatta nyökkäsi Annan suuntaan.

- Tulee nuttu pikkuiselle.

Udussa unelmat -romaani kuvaa 1950-luvun elämää Hyvinkäällä. Keskiössä ovat nuori perhe, isovanhemmat sekä omalaatuinen keksijä, kylähullu.

Nuori perhe tavoittelee unelmiaan: etenemistä työuralla, omakotitaloa, perheenisäystä. Osa unelmista toteutuu, osa ei. Ilo ja suru vuorottelevat.

Tarina sijoittuu Hyvinkäälle, mutta ajankuva peilaa laajemminkin 1950-luvun yhteiskuntaa, sen tunteita ja elämää.

Timo Salonen on hyvinkääläinen kirjailija, jolta ovat aiemmin ilmestyneet romaanit *Noppo Blues* Karisto Oy:n kustantamana ja *Jos BoD:n* kustantamana.

BoD

